

te, klasszikus posztkoloniális szubjektumként ő maga válik a névtelen, arctalan tömeg megtestesítőjévé, a nép néma hangjává, amely végül a „szegfűk forradalmával” kiharcolja magának a metaforikus megszólalás lehetőségét. A regény vége a magyar olvasó és a jelen olvasótárból egyaránt keserűen ironikus: „Felkelt az igazság napja” (487.), összeomlik a diktatúra és – ami Alentejo szempontjából sokkal fontosabb – a Lamberto Horques Alemão óta rendre különböző *-bertók* családi tanácsaként működő nagybirtok is („nem volt ott...egy Norberto és egy Gilberto sem, ki tudja hová tűntek [488.]). A Mau-Tempók a – velük egylényegű – tömeggel együtt vonulnak egy szebbnek ígérkező jövő felé; köztük ott az addigra már halott João Mau-Tempo is. Jogosnak tűnik Urbán Bálint részéről az „emancipációregény” megnevezés: a nemi szerepek mellett (a negyedik generációt képviselő Maria Adelaide már a férfiakkal együtt tűntet) kiolvasható a végkifejletből a rabláncoktól való elszabadulás, a társadalmi integráció reményteli narratívája is. Ugyanakkor már felsejlenek azok a kételyek, amelyek bennünk a rendszerváltás után csak a hosszas eufóriából való kijózanodáskor: „Nincs munka, hát mi ez, milyen szabadság ez” (477.) – még nem gyökerezik meg a gondolat, de már felmerül, talán a diktatúra vége önmagában még nem a Kánaán, csupán annak távoli, néhol délibábos ígérete. Hosszú út vezet még innen a gazdasági összeomlásig és addig a melankóliáig, amit a magyarul nemrég megjelent kortárs portugál drámaantológia (*Melankólia ezerrel*) címébe is ültetett – minket viszont a regény minősége kell vigasztaljon, miközben visszagondolunk azokra az időkre, amikor még – akár a luzitánok – őszintén hinni akartunk egy távoli, boldogsághoz hasonló valami létezésében.

NÉMETH ÁGNES: A GONG-SOROZATBÓL